

ANTECEDENTS DE L'ODONTOLOGIA PREVENTIVA (1900-1936)

I. PART

El concepte de la prevenció, igual que moltes de les especialitats odonto-estomatològiques, s'ha de considerar que ve d'antic, però em referiré concretament a l'època en què es lluità més per aquesta idea, i amb la perspectiva que ens dona el pas dels anys intentaré donar una visió objectiva d'un període que ha estat fonamental per a la nostra professió.

A començaments del segle XX els Dentistes Espanyols, seguint el model Europeu, demanen al Govern la creació de l'Assistència dental i pública, però hem de considerar que els veritables promotors foren, el senyor Tirso Pérez, de Madrid, el seu fill, senyor Víctor Pérez i Cano, i el senyor José Boniquet de Barcelona, els qui a finals dels segle XIX ja sol·licitaren moltes de les coses que s'aconseguien anys després.

El 1.906, es va demanar a Barcelona la creació dels Dentistes Municipals, amb un nombre de deu places i una assignació de 500 pessetes, però encara que això demostrés que la professió dental anava augmentar el seu interès per millorar la salut bucal de la població, semblava que els dirigents polítics no se n'adonessin. Malgrat tot, gràcies al sentit comú i influència del senyor GINER de los Rios, Regidor de l'Ajuntament, es van crear aquestes places.

Un altre aspecte de l'assistència pública, va ser la inspecció odontològica escolar. En els Congressos odontològics de Palma de Mallorca, l'any 1.905, València, al 1.907, i Sevilla, el 1.909, a través de les comissions d'Higiene i Profilaxi, s'havia sol·licitat l'esmentada inspecció. En el Congrés de Madrid de 1.911, el senyor Pedro Carol i Martí torna a insistir, i a l'any següent ho fa el Cercle Odontològic de Catalunya.

Finalment, l'any 1.913, el Govern dictà una llei en la qual inclou l'Odontologia en la Inspecció mèdica escolar.

El seu reglament s'aprovà dos anys després, encarregant als Odontòlegs inspectors l'examen de l'estat bucal dels nens, la prevenció i tractament precoç de les malalties orals i la difusió i propaganda de la profilaxi.

Encara que es demostrés l'interès per les dues parts, aquesta inspecció no va arribar a funcionar, almenys en tot allò que d'ella s'esperava.

Un altre fet d'importància tenia lloc aquest mateix any de 1.913, amb l'Assistència Odontològica a nivell hospitalari.

Aquí hem de destacar la figura del senyor Joan Carol i Montfort, que va tenir l'encert de fundar el primer servei públic d'Odontologia, a l'Hospital de Sant Pau.

Però vegem els antecedents històrics de l'assistència hospitalària. Ens remontem a 1.871, data en la qual el doctor Simó Bruguera Martí dirigia un servei d'Odontologia a la Casa de Maternitat i Expòsitos de Barcelona. L'any 1.904 era responsable d'aquest càrrec el senyor Salvador Calpe i en el mateix any el senyor José Cirach dirigia un Servei igual en el Hospital del Niño Dios i a l'Asil Naval Español. La característica d'ells és que van ésser creats pel personal facultatiu i pels interns de les esmentades entitats.

Per això hem destacat com a pioner el de l'Hospital de Sant Pau, per estar obert al públic en general. De totes maneres aquest tema queda aquí, tan sols apuntat, ja que hi ha el projecte d'una revisió profunda a càrrec del propi Dr. Carol. Tan sols és necessari dir que aquest servei realitzà una tasca docent molt important i que foren molts els professionals que realitzaren els estudis amb el Professor Carol.

Un altre aspecte de la Prevenció seria la Relació amb els Poders Públics, en concret amb la Conselleria de Sanitat de la Generalitat.

El any 1.933, per decret del 31 de maig, la Conselleria de Sanitat va obrir una secció per a la informació de la lluita especialitzada. El Dr. Joan Carol, com a President, i el Dr. Josep Pericot com a Secretari, i en nom de l'Associació d'Odontòlegs de Llengua Catalana remiteren un document en el qual sol·licitaven la inclusió

de la lluita contra la càries dental, entre les malalties especialitzades. En el document s'explicava el per què es pretenia aquesta inclusió i es feia referència a tot allò que es realitzava en aquest camp, en altres països.

Un any després, per decret del 14 d'abril de 1.934, el Govern Espanyol va crear el Consell General de Sanitat, del qual formava part un membre del Consell General de Col·legis d'Odontòlegs, i per ordre del 22 d'abril, es posa en pràctica l'agregació d'aquest membre, càrrec que correspon al President del Col·legi Oficial d'Odontòlegs de Madrid, encara que aquest decret ja no influiria a Catalunya per la Constitució de l'Estat Autòmic.

El 15 de juny de 1.935, el Dr. Joan Carol, representant del Cercle Odontològic de Catalunya, explicava que dos anys després que l'Associació d'Odontòlegs de Llengua Catalana hagués fet aquella petició, la Conselleria de Sanitat s'havia proposat de posar-la en pràctica.

El 21 d'agost del mateix any, el Diari Oficial de la Generalitat publicava un decret pel qual es creava la Comissió superior de sanitat de Catalunya. Aquesta Comissió era en realitat una Junta consultiva que presidia el Conseller de Sanitat. Com a vocals estaven els representants o Presidents de tots els organismes oficials sanitaris de Catalunya, i entre ells el President del Col·legi Oficial d'Odontòlegs.

En aquest mateix any de 1.935 i a nivell de l'Estat Espanyol, es creaven els Odontòlegs d'assistència pública, en ser aprovat el seu reglament pel Ministeri de Treball.

A tots els nivells s'havia aconseguit un avanç i s'acomplien les aspiracions d'aquells que havien lluitat per a la prevenció a finals del segle XIX.

Un tercer aspecte seria el dels fets realitzats a nivell social. Aquí hem de destacar dues entitats; el Cercle Odontològic de Catalunya i l'Associació d'Odontòlegs de Llengua Catalana, que treballaren a l'unison en aquest aspecte.

Al 1.912, el Cercle Odontològic de Catalunya i els Dentistes Municipals van fer un gran Concurs d'Higiene dental, a Barcelona, en el que van participar 2.916 persones i en el que es van repartir 717 premis als nens.

Això era l'inici de quelcom important en tot allò relatiu a la motivació infantil, i que es va fer d'una forma molt original, a través de Festivals Infantils, idea que haurà d'esperar als anys trenta per veure la seva continuïtat.

L'any 1.932, l'Associació d'Odontòlegs de Llengua Catalana, va organitzar una Festa de divulgació odontològica infantil, a Palma de Mallorca. Aquest acte coincidia amb la fundació d'aquesta Societat, que ho va fer amb uns clars objectius: estudiar i difondre les solucions per a la higiene dental pública a les escoles, fàbriques i tallers, i fomentar la Llengua Catalana en les tasques científiques i socials de l'Odontologia.

L'any 1.935, el Cercle Odontològic de Catalunya, organitzà un Festival de cultura física, a Barcelona, als grups escolars Francesc Macià.

Al mateix any, l'Associació d'Odontòlegs de Llengua Catalana, organitzà una segona assamblea, a Tarragona amb la finalitat del reconeixement de la missió social dels Odontòlegs, organitzats com a professió sanitària. Dels actes que realitzà s'ha de destacar l'Exposició d'higiene i profilaxi buco-dentària, amb fotografies, gravats i cartells dels sistemes utilitzats per les diferents associacions odontològiques espanyoles i estrangeres.

Al 1.936, el Cercle Odontològic de Catalunya, va organitzar un altre Festival d'higiene i profilaxi dental escolar, juntament amb el Col·legi Oficial d'Odontòlegs de Lleida, amb la projecció de pel·lícules sobre el tema, cedides per l'Associació d'Odontòlegs de Llengua Catalana, i repartiment de premis en metàl·lic, distribuïts en llibretes de la Caixa d'Estalvis de la Generalitat.

DR. JOSEP Me USTRELL I TORRENT